ଉତ୍ସବ ପରିଚିତି

ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନା ପୂଜା ଓ ଯୁଗଧର୍ମ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ

ଛଉପଡ଼ିଆ, ବାରିପଦା, ମୟୂରଭଞ୍ଜ

୧୪୦୬ ସାଲ, କୁମ୍ଭ ଦି୧୮ନ, ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଦି୧୧ନ, ମଙ୍ଗଳବାର

ଉତ୍ସବ ପାଳନ - କୁମ୍ଭ ଦି୧୫ନ ଶନିବାର ଠାରୁ କୁମ୍ଭ ଦି୨୧ନ ଶୁକ୍ରବାର

'ସବୁ ରତ୍ନାକର ବାଲ୍ମୀକି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।' ଏହା ଏକ ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟ । ସବୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନୁହଁନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମନ କଲେ ବି ସାଲବେଗ, ଦାସିଆ ବାଉରୀ, ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି କିମ୍ବା ସାଧୁଆ ମଳିକ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ସନାତନ ସତ୍ୟ ସର୍ବକାଳ ପାଇଁ ରହସ୍ୟାଚ୍ଛନ୍ନ । ଏ ରହସ୍ୟର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ବା କାହାର ଅଛି ? କିଏ ଏତେ ଶକ୍ତିମାନ ??

ବ୍ରହ୍ମଦେବଙ୍କର ନଅ ମାନସପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ତେଜସ୍ୱୀ ତପସ୍ୱୀ ଭୃଗୁ ଥିଲେ ରୁଦ୍ର ଅଂଶୀ, ରୁଦ୍ରାବତାର । ମହର୍ଷି ଭୃଗୁଙ୍କର ପଦାଘାତରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ ଯେଉଁ ଚିହ୍ନ ଅମରାକ୍ଷରରେ ଯୁଗଯୁଗ ପାଇଁ ଲାଞ୍ଛିତ ବା ଚିହ୍ନିତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାହିଁ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ । ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଭକ୍ତାଧୀନ । ଭକ୍ତର ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ସେ କ'ଣ କରି ପାରନ୍ତି । ସେହି ସତ୍ୟର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବାରିପଦାର ଛଉ ପଡ଼ିଆରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜା ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ ଓ ଯୁଗଧର୍ମ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନାଟକ ଅଭିନୀତ ହୋଇଯାଇଛି ୧୯୯୯ ମସିହା ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୨୭ ତାରିଖଠାରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ ୫ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଭକ୍ତ ଅନୁଗତଙ୍କର ସମାବେଶରେ, ପ୍ରଭୁପାଦ ଗୁରୁସ୍ୱାମୀଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉପସ୍ଥିତିରେ ।

''ତରମ''ର ଏହି ପାଖୁଡ଼ାରେ ସେହି ଉତ୍ସବର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ନିହିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାରେ ଇତିବୃତ୍ତ ''ଉତ୍ସବ ପରିଚିତି'' ସ୍ତମ୍ଭରେ ''ତରମ'' ପୃଷ୍ଠା ମଣ୍ଡନ କରୁଛି । ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି ନିଷ୍ଠା ଓ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ଏହା ପଠନ, ଶ୍ରବଣ ଓ ମନନ କରି କଳିର ସକଳ କଳୁଷରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ଦର୍ଶନର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଠକପାଠିକା ଭକ୍ତ ଅନୁଗତଙ୍କର ଲାଭ କରି ପାରିଲେ, ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ତୁମ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ମହାବାହୁ !!!

ଯଂ ବ୍ରହ୍ମା ବରୁଣେନ୍ଦ୍ର ରୁଦ୍ରମରୁତ ସ୍ତୁନ୍ୱନ୍ତି ଦିବ୍ୟୈସ୍ତବୈଃ -
ର୍ବେଦୈଃ ସାଙ୍ଗ ପଦକ୍ରମୋପନିଷଦୈ ର୍ଗାୟନ୍ତି ଯଂ ସାମଗାଃ
ଧ୍ୟାନାବସ୍ଥିତ ତଦ୍‌ଗତେନ ମନସା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଯଂ ଯୋଗିନୋ
ଯସ୍ୟାନ୍ତଂ ନ ବିଦୁଃ ସୁରାସୁରଗଣା ଦେବାୟ ତସ୍ମୈ ନମଃ ॥

ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ବେଦ, ବେଦାନ୍ତ, ଉପନିଷଦ, ପୁରାଣଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବ୍ରହ୍ମା, ଶଙ୍କର ଆଦି ସର୍ବ ଦେବଗଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଦେଇ ପାରିନାହାନ୍ତି, ସେହି ଅଦ୍ଭୁତ ପୁରୁଷଙ୍କ ଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା କେବଳ ଧୃଷ୍ଟତା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତେ ସେ ନିତ୍ୟ ବିହରିତ ହୋଇ ଆପଣା କଳ୍ପନାରେ ଏ ସୃଷ୍ଟିକୁ ନିର୍ମାଣ କରି ନିଜର ଲୀଳା ସଂରଚନରେ ସର୍ବଦା ମଗ୍ନ । ସେହି ଲୀଳା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏକ ଅଲୌକିକ ଅଂଶ **''ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜା ଓ ଯୁଗଧର୍ମ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ''** ଉକ୍ତ ସ୍ମରଣିକାର ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ ।

ମହାଶୂନ୍ୟରେ ୬୨ (ବାଷଠି) କଳ୍ପ ଭୋଗ ହେବାପରେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଅବ୍ୟକ୍ତରୁ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ନିଜର ଅଦ୍ଭୁତ ଲୀଳା ସଂରଚନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ଲୀଳା ଭୂମି ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ସୃଷ୍ଟି । ପ୍ରଥମେ ନିଜକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ''ଆଦି ଓ ଅନାଦି'' ରୂପରେ ପ୍ରକଟିତ କଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ''ଓଁ''କାର ସୃଷ୍ଟିକରି ବିନ୍ଦୁ ଅର୍ଦ୍ଧର ସୂକ୍ଷ୍ମ ସଂଯୋଗରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ''ବିଷ୍ଣୁ''ଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲା । ଜଗଦ୍‌ପାଳକ, ଜଗଦ୍‌ପତିଙ୍କର ନାଭିବ୍ରହ୍ମରୁ ବ୍ରହ୍ମା ଆବିର୍ଭାବ ହେଲେ । ମନ, ପବନ, ଚୈତନ୍ୟ ଓ ତେଜ - ଏ ଚାରିକର୍ମର ସ୍ମାରକରେ ତାଙ୍କର ଚାରିମୁଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଉତ୍ତର, ଦକ୍ଷିଣ, ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ - ଏ ଚାରିକର୍ମରୁ ଜାତହେଲା ଚାରିଗତି । ଚତୁର୍ମୁଖରେ ବେଦଧ୍ୱନୀ ନିର୍ଗତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବେଦଧ୍ୱନୀର ନାଦରେ ଯୋଗନିଦ୍ରାରେ ଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହେଲା । ନିଜର ନାଭିପଦ୍ମରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତ ହେଲେ । ବ୍ରହ୍ମା ଚତୁର୍ମୁଖରେ ପରମ ପିତାଙ୍କର ଅଶେଷ ସ୍ତୁତି କଲେ । ସ୍ତୁତିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱାମୀ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଏକ ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଏବଂ ସୃଷ୍ଟି ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଜୀବଦାତା, ପିତାମାତା ହେବାପାଇଁ ବର ପ୍ରଦାନ କଲେ । ବ୍ରହ୍ମାପଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାପରେ ଧାତା କଠୋର ତପରେ ମଗ୍ନ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ଉକ୍ତ ତପଃ ସମାଧି ୭୪ (ଚଉସ୍ତରୀ) କଳ୍ପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗି ରହିଲା । ଏହାପରେ ସପ୍ତସ୍ୱରରେ ବେଦଧ୍ୱନୀ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ''ବେଦଧ୍ୱନି''ରୁ ନବଋଷି ଜନ୍ମ ନେଲେ । ଯଥା : ଅତ୍ରି, ଅଙ୍ଗିରା, ପୁଲସ୍ତ୍ୟ, ମରିଚି, ପ୍ରଚେତା, କଶ୍ୟପ, ବଶିଷ୍ଠ, କ୍ରତୁ ଓ ଭୃଗୁ । ଏହିମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ରହ୍ମା ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରହସ୍ୟ, ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି, ବିବେକ ଆଦି ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଧରାପୃଷ୍ଠରେ ଅବତରଣ କରାଇ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଇବାର କଳ୍ପନା କଲେ । ବେଦପତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଉକ୍ତ ମାନସପୁତ୍ରମାନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ, ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତି ଓ ବ୍ରହ୍ମ ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ତପସ୍ୟାରେ ମଗ୍ନ ହେଲେ ।

ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣର ଆଧାର ଓ ବଂଶବୃଦ୍ଧିର ବାହକମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଇବା ପରେ ବ୍ରହ୍ମା ଭଗବାନ୍ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟିର ବିକାଶ ଓ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉପାୟ ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ପରମେଶ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଉପାସନାରେ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ''ଦ୍ୟୁତିକ'' ନାମକ ଏକ ମଣ୍ଡଳ ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ଉକ୍ତ ମଣ୍ଡଳରେ ସୃଷ୍ଟିର କ୍ରମ ବିକାଶ, ଉନ୍ନତିର ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ, ସୃଷ୍ଟିଚଳନ ପଥ, ଆତ୍ମାର ସୃଷ୍ଟି, ସଦ୍‌ଗତି ଇତ୍ୟାଦିର ବୀଜ ଓ ଜ୍ଞାନ ସ୍ଥାପନ କରିଦେଲେ । ଏହି ''ଦ୍ୟୁତିକ'' ମଣ୍ଡଳରୁ ଜୀବ ସୃଷ୍ଟି କରାଇବାର ଗୋପନ ସୂତ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦାନ କଲେ । ଦ୍ୟୁତିକ ମଣ୍ଡଳ ସ୍ଥିତ ହେବାପରେ ସପ୍ତଲୋକ ଯଥା : ଭୂଃ, ଭୁବଃ, ସ୍ୱଃ, ମହଃ, ଜନଃ, ତପଃ, ସତ୍ୟମ୍ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତଦନ୍ତେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମା ପୁନର୍ବାର ସ୍ତୁତିକଲେ ଜୀବର ଖାଦ୍ୟ, ପାନୀୟ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ ବସ୍ତୁର ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ । ଶ୍ରୀହରି ''ଅନାଦବିହ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ''ରେ ସ୍ତୁତି କରୁଥିବା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ଗ୍ରହଣ କରି ସପ୍ତଲୋକର ''ଅଧିବେଦାଧ୍ୟୟ ବୃଷ୍ଟି''କୁ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଜୀବର ବଞ୍ଚିରହିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବା ପାଇଁ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଓ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ସୃଷ୍ଟିଚକ୍ର ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ହୋଇ ଗତିଶୀଳ ହେଲା । ଏହାପରେ ଜୀବସୃଷ୍ଟି ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୂମି ନିର୍ମାଣର ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମଦେବ ତାଙ୍କର ନବମାନସ ପୁତ୍ରକୁ ଆବାହନ କଲେ ।

ଉକ୍ତ ନବପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ତେଜସ୍ୱୀ, ତପସ୍ୱୀ ଥିଲେ ''ଭୃଗୁ'' । ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କର ୨୧ (ଏକୋଇଶି) ଆୟୋର୍ଦ୍ଧକ କଳ୍ପରେ ''ଭୃଗୁ''ଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ, ଅପରିମେୟ ଶକ୍ତି ଓ ତେଜର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲେ । ତାଙ୍କ (ଭୃଗୁଙ୍କ) ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ରୁଦ୍ର ଶକ୍ତି ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବାର ଉପଲବ୍ଧି କଲେ । ସୃଷ୍ଟି, ପାଳନ ଓ ସଂହାର ଏହି ତ୍ରିଶକ୍ତିର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଭୃଗୁଙ୍କ ଶରୀରରେ ପରିସ୍ଫୁଟ ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କୁ ରୁଦ୍ରଅଂଶୀ, ରୁଦ୍ର ଅବତାର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ । ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣ ଓ ପାଳନର ମୁଖ୍ୟଅଂଶ ଭୃଗୁଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବାପାଇଁ ମନସ୍ଥ କଲେ । କିନ୍ତୁ ପିତାଙ୍କର ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ହଠାତ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ମୁନିବର ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲେ । କାରଣ ତପସ୍ୟା କାଳରେ ସେ ତାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଚକ୍ଷୁରେ ଏକ ଅତି ଅଦ୍ଭୁତ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ଯଥା - ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର **''କର୍ଣ୍ଣଗ୍ରିୟ''**

ଅଂଶର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ସ୍ଫଟିକ ପରି ତେଜୋମୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଲାଞ୍ଛନ ବା ଚିହ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିଲା । ଉକ୍ତ ଲାଞ୍ଛନର ଆକୃତି ଠିକ୍ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଦ ପରି ଦିଶୁଥିଲା । ପାଦରେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଆଙ୍ଗୁଳି ବିରାଜିତ ଥିଲା ଏବଂ ପାଦପୃଷ୍ଠରେ ୩୨(ବତ୍ରିଶ)ଟି ରେଖା ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥିଲା । ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ଏହି ପାଦରୁ କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜ ସମ ଜ୍ୟୋତିଃ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରୁ ଉକ୍ତ ଶ୍ରୀପାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଓ କାହିଁକି ହୋଇଥିଲା ତାହାର ରହସ୍ୟ ସେ ଜାଣି ପାରିନଥିଲେ । ଅନିସନ୍ଧିତ୍ସୁ ମନ ତାଙ୍କର ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସୃଷ୍ଟିର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ 'ଭୃଗୁ' ପିତାମହ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଏହି ବିଚିତ୍ର ପାଦର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । କିନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମା କେବଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ନାହିଁ, ନିଜର ଅକ୍ଷମତା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଏହା ଉତ୍ତାରୁ ଋଷିବର ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଅଷ୍ଟଭ୍ରାତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜିଜ୍ଞାସା କଲେ । ସମସ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ଅସହାୟତା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଶେଷରେ ଭୃଗୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ, ଅଷ୍ଟଭ୍ରାତାଙ୍କ ସହ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ କରି ଉକ୍ତ ପାଦର ରହସ୍ୟାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବେ ।

ତଦନୁସାରେ ଯଜ୍ଞର ଆୟୋଜନ ହେଲା । ମାତ୍ର ଯଜ୍ଞର ଅଗ୍ରପୂଜା କେଉଁ ଦେବଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱର - ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଏହି ତିନି ଅଂଶରୁ କେଉଁ ଅଂଶ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କେହି ମୀମାଂସା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ଯେ, ବଶିଷ୍ଠ, କ୍ରତୁ ଓ ଭୃଗୁ ତିନିଦେବଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ବିଚାରରେ ଯିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଅଗ୍ରପୂଜ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଲୀଳାମୟଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ଲୀଳା କେବଳ ତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଏ ବା ବୁଝିପାରିବ ? ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଋଷିମାନେ ପିତାମହ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମାତ୍ର ପ୍ରଣାମ କଲେ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଅପମାନ ବୋଧ କରି ବ୍ରହ୍ମା କ୍ଷୁବ୍ଧ ହେଲେ । ନିଜ ଧୃଷ୍ଟତା ପାଇଁ କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରି ଋଷିବୃନ୍ଦ ମହେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ଜାନୁପାତି ବିଧି ପୂର୍ବକ ପ୍ରଣାମ ନ କରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଦୁଇହସ୍ତ ଯୁକ୍ତ କରି ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ନିବେଦନ କଲେ । ଏଥିରେ ମହେଶ୍ୱର ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରି ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଶିଷ୍ଟାଚାରର ଅଜ୍ଞତା ଯୋଗୁଁ ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ । ଏମାନେ ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବେ ବ୍ୟୁହ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ । ତେଣୁ ରୁଦ୍ରଙ୍କର କ୍ରୋଧରେ ଅତିଷ୍ଠ ନ ହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଯମ ରକ୍ଷା କରି ନଜର ଅପରାଧ ପାଇଁ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ଏହାପରେ ଗୋଲୋକରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଆଚରଣରେ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ପ୍ରଣାମ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନୀରବ, ନିସ୍ପନ୍ଦ, ଅବିଚଳିତ । ମୁଖରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ସତେ ଯେପରି ଯୋଗାଧି ରାଜ ମହାଯୋଗରେ ସମାଧିସ୍ଥ । ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ପାଇ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସ୍ୱରରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସ୍ତୁତି ଗାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତଥାପି ଲୀଳାମୟଙ୍କର ଯୋଗନିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗର କୌଣସି ସୂଚନା ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଅନେକ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବାପରେ ରୁଦ୍ରଅଂଶୀ ଭୃଗୁଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ ହେଲା । ସେ ସମସ୍ତ ସଂଯମ ହରାଇ ବସିଲେ । ଫଳରେ ''ତମ କଳା'' ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ପ୍ରକଟିତ ହେଲା । କ୍ରୋଧ ଚରମ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ''ତମ'' ଗୁଣର ବିସ୍ଫୋରଣ ହେଲା । ଉକ୍ତ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବିସ୍ଫୋରଣର ପ୍ରଭାବରେ ଭୃଗୁଙ୍କର ଶରୀର ପ୍ରକମ୍ପିତ ହେଲା । ଫଳରେ ପଦଦ୍ୱୟ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଶରୀର ଧାରଣ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହେଲେ । ଯୋଗୀ ଯୋଗର ଚରମ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ସେ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ସମାଧିସ୍ଥ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ ଯୋଗୀର ଶରୀର ଶୂନ୍ୟରେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଯାଏ । ଭୃଗୁଙ୍କର ସେହି ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । କ୍ରୋଧର ଶେଷ ପାହାଚରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର୍ ଶରୀର ସମାଧି ଅବସ୍ଥା ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହୋଇ 'ତମ'ର ମୂଳଉତ୍ସ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନିକଟକୁ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଧାବମାନ ହେଲା । ନିଜର ଶରୀର ଜ୍ଞାନ ନଥିବାରୁ ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ତାଙ୍କ କ୍ରୋଧରେ ଫଳ କେଉଁ ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚିବ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ସ୍ତରରେ ସେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶରୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣ ପାଦ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବକ୍ଷ ଆଡ଼କୁ ଢଳିଗଲା । ଭୃଗୁଙ୍କର ''ତମ'' ଆଘାତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ତରଙ୍ଗରେ ଦକ୍ଷିଣ

ପଦ ଦେଇ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ବକ୍ଷ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ସେହି ଆଘାତରେ ଲୀଳାମୟଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୃତ ଯୋଗନିଦ୍ରାର ଅବସାନ ଘଟିଲା । ସତେ ଯେପରି ସେ ଭକ୍ତ ଶିରୋମଣିଙ୍କର ଏହି ଆଘାତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ । ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଋଷିପ୍ରବରଙ୍କର ପାଦକୁ ଆଉଁସି ଦେଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, ''ହେ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ! ଅନେକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ତୁମର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ ହୋଇଥିବାରୁ ତୁମର ଏ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ''ତମ''ର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତରେ ତୁମେ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇଛ, ପାଦ ଦୁଇଟି ଅବଶ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଆଉଁସି ଦେଉଛି । କଷ୍ଟ ଲାଘବ ହେବ । ଉଠ, ଜାଗ୍ରତ ହୁଅ । ଆସିବାର କାରଣ ପ୍ରକାଶ କର, ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର ଶ୍ରୀକର ସ୍ପର୍ଶରେ ମୁନିବରଙ୍କର ଚୈତନ୍ୟ ଉଦୟ ହେଲା । ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମହାନତାରେ କ୍ରନ୍ଦନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ''ତମ'' ଗୁଣର ଶୀକାରରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରତି କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରି ନିଜର ପାଦକୁ ତାଙ୍କ ସମୀପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇ ଯାଇଥିବାରୁ ଅନୁତାପରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇଗଲେ । ବଶିଷ୍ଠ ଓ କ୍ରତୁ ପୁନଃପୁନଃ ସ୍ତୁତି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀଙ୍କୁ କାହାରି ଅନ୍ତର କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅଦ୍ଭୁତ ତାଙ୍କର ଲୀଳା ସମ୍ଭାର । ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭରୁ ସେ ଏକା ହିଁ ଥିଲେ । ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ନିଜେ ଏକରୁ ଅନେକ ହେଲେ । ନିଜେ ଅଜ୍ଞର ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରି ବିଜ୍ଞ ହେବାକୁ ସାଧନ, ତପର ନାଟକ ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ତେଣୁ ଅଜ୍ଞ ଅବସ୍ଥାରେ ଭାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଅସୁବିଧା କାହିଁକି ହେବ ? ନିଜ ନାଭିକମଳରୁ ନିଜେ ନିଜକୁ ''ବ୍ରହ୍ମା'' ରୂପରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭୃଗୁଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଇଲେ । ସୁତରାଂ 'ସେ ଓ ଭୃଗୁ' - ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଆସିବ କେଉଁଠୁ ? ନିଜର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୀଳାଅଂଶ ତାଙ୍କର ଭୃଗୁ ରୂପ ଅଂଶୀୟ ଅବତାର ମାଧ୍ୟମରେ ଧରାପୃଷ୍ଠକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଇବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଏପରି ଅଭିନବ ନାଟକ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଭୃଗୁ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ କି ଅଜଣା ଅଛି ?

ବାରମ୍ବାର ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଇବା ପରେ ଭୃଗୁ ଯେତେବେଳେ ଜାନୁପାତି କରଯୋଡ଼ି କ୍ଷମା ମାଗିବାକୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଅବଲୋକନ କଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବକ୍ଷ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ପାଦର ରହସ୍ୟ ଜାଣି ସେ ସମ୍ପର୍କିତ ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଯଜ୍ଞର ଆୟୋଜନ କରି ଦେବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଛନ୍ତି, ସେହି ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତିଃଭୂଷିତ ପାଦଟି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବକ୍ଷଦେଶରେ ଶୋଭାପାଉଛି । ପାଦଟିର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ବକ୍ଷର ଲୋମାବର୍ତ୍ତ ସ୍ଥିତି ତାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ କୋଟିଏ ଗୁଣରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଉଅଛି । କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ପଦଚିହ୍ନ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଉଛି । ଶ୍ରୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଶ୍ରୀମନ୍ନ ନାରାୟଣ ଶୋଭାପାଉଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ରୂପ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ପାଦ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଛି । ନିଜର ବକ୍ଷରେ ନିଜର ରୂପ ପୁନଶ୍ଚ ପାଦର ରୂପ । ଉକ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ ଲୀଳାରେ ମୋହିତ ହୋଇ ଭୃଗୁ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କ୍ରନ୍ଦନ କରି ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଭାବଗ୍ରାହୀ ଭକ୍ତ ପ୍ରବରଙ୍କର ଅର୍ଜି ଗ୍ରହଣ କରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କଲେ ।

ସେ ଆଦି ଓ ସେ ହିଁ ଅନାଦି । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟ ନାରାୟଣ । ତାହାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଭୃଗୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରାଇ ଦେଲେ ଯେ ନିଜେ ନିଜଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି । ନିଜେ ନିଜର ପିତା ଓ ମାତା । ପୁନର୍ବାର ନିଜେ ନିଜର ସନ୍ତାନ । ଜ୍ଞାନର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ଭୃଗୁ ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ ଜ୍ଞାତ ହୋଇ ଦର୍ଶନ କଲେ ନାରାୟଣଙ୍କ ବକ୍ଷଦେଶରେ ତାଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିରାଜିତ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ସେହି ନାରାୟଣ ଅବସ୍ଥିତ । ତେଣୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବା 'ଶ୍ରୀ'ଙ୍କ ''ବତ୍ସ'' ବା ବକ୍ଷଃସ୍ଥଳରେ ସ୍ୱାମୀ ନିଜେ ବିରାଜିତ । ତେଣୁ ସ୍ତୁତିକଣ୍ଠରେ ସମ୍ବୋଧନ କରି ଦେଲେ ''ହେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ! ନିଜ ବକ୍ଷ ସ୍ଥଳରେ ଧାରଣ କରିଥିବା ''ଲାଞ୍ଛନ'' ବା ''ଚିହ୍ନ''ର ରହସ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରି କୃତାର୍ଥ କରନ୍ତୁ । ଏହାପରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ସହ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଭୃଗୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ପାଦର ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ପାଞ୍ଚ ଗୌସ୍ତୀକଃ ମଣ୍ଡଳ ବିରାଜିତ । ଯଥା -

୧. ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳି - ଭୌଧକଃ ଜ୍ଞାନ, ବୀଜମଣ୍ଡଳ

ଏହିଠାରୁ ସୃଷ୍ଟିର ଜୀବମାନଙ୍କର ଚଳନି କ୍ରିୟା ସମାହିତ ହେବ । ଜୀବର ରକ୍ଷାକବଚ ଏହି ଠାରୁ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଜୀବର କ୍ରମବିକାଶ ଓ ଉନ୍ନତି ବିଧାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ବଳୟରୁ ନିର୍ଗତ ହେବ ।

୨. ତର୍ଜନୀ - ତୁରୋତ୍ରକ ଜ୍ଞାନ, ବୀଜମଣ୍ଡଳ

ଆତ୍ମାର କଳେବର, ଆତ୍ମାର ପ୍ରକାରଭେଦ, ଆତ୍ମାର ଆଚରଣ ବିଧି, ଶବ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ, ଶରୀର ବ୍ରହ୍ମ ତଥା ମନ, ଚୈତନ୍ୟର ସ୍ୱରୂପ ଏହି ମହାବଳୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅବତରିତ ହେବ ।

୩. ମଧ୍ୟମା - ବିସ୍ମୟକ ଜ୍ଞାନ, ବୀଜ ମଣ୍ଡଳ

ଏହିଠାରୁ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସ୍ତରୀୟ ଭାବ, କର୍ମଆତ୍ମା ସହିତ ସଂଯୋଗ ହେବ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆତ୍ମା ସହିତ ସଂପର୍କ ରକ୍ଷାକରି ଆତ୍ମା ଓ ଆତ୍ମାର ଆଧାର ଶରୀର କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେବ ।

୪. ଅନାମିକା - ଚୌତୁରାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ, ବୀଜ ମଣ୍ଡଳ,

ଏହିଠାରୁ ନିର୍ଗତ ଆଜ୍ଞା ସପ୍ତଲୋକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଚାଳିତ ହେବ ।

୫. କନିଷ୍ଠା - ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଜ୍ଞାନ, ବୀଜ ମଣ୍ଡଳ

ଯୋଗୀ, ମୁନି, ଋଷି, ମହାତ୍ମା, ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଏହିଠାରୁ ହିଁ ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତି ହେବ । ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ/ପ୍ରେରିତ ନିନ୍ଦା, କଷଣ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଅହଙ୍କାର, କ୍ରୋଧ, ହିଂସାଦି ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ ଓ କ୍ଳେଶକୁ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଏହିଠାରେହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅବସ୍ଥାରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ କଳଙ୍କର ଆଘାତ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରକମ୍ପିତ କରିବ । ଭୃଗୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିପାରିଲେ, ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ଓ କ୍ରୋଧଯୁକ୍ତ ଭାବନା ଏହି ସ୍ଥାନରେ ହିଁ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ହିଁ ଜ୍ଞାନଜ୍ୟୋତିଃ ରଶ୍ମୀ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି ।

ଅଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ପରେ ପାଦର ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଅଂଶ (ପାଦୁକା ପରି) ରହିଲା, ସେଥିରେ ୩୨ (ବତ୍ରିଶ) ଟି ରେଖା ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ରେଖାରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଜ୍ଞାନବୀଜ, ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହେଉଛି । ଯଥା : ୧-ଅତୟ, ୨-ଆହିନ୍ଦ, ୩-ଇସ୍ତୁଃ, ୪-ବହୋଣୀ, ୫-ପ୍ରବିକ୍ଷା, ୬-ନିତୋଙ୍ଗ, ୭-ଉଶୋୟ, ୮-ଭାସ୍ମଃ, ୯-ଭୃଣକ୍ଷ, ୧୦-ଅତ୍ରୋଃ, ୧୧-କୃଷ୍ଣବ, ୧୨-ଖଦ୍ୟୋତିଃ, ୧୩-ଗଣଧ, ୧୪-ଘବକ୍ଷକ, ୧୫-ଚରୌଚିନ୍ତଃ, ୧୬-ଛଖୋନ୍ଦକ, ୧୭-ଜତୁମକ୍ଷୀ, ୧୮-ଝଲୁଭା, ୧୯-ନିମ୍ନୋତ୍ରିଃ, ୨୦-ଟଣକ୍ସୟଃ, ୨୧-ପ୍ରାୟମ୍ନନ, ୨୨-ଋଧିଭୂବି, ୨୩-ଶ୍ରୀବଣେଇ, ୨୪-ଡ଼ିମ୍ନକ୍ଷୟ, ୨୫-ଠଣକାର, ୨୬-ଥୁସକମ୍ଭୁ, ୨୭-ଦିକୋନ୍ଦୟ, ୨୮-ଧୃତିବାଛ, ୨୯-ନୃତିକା, ୩୦-ଫଣୀ, ୩୧-ମୋହଦକାୟ, ୩୨-ଯୁବାଣୀ ।

ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦର୍ଶନ ପରେ ଋଷି ବଶିଷ୍ଠ, କ୍ରତୁ ଓ ଭୃଗୁ ସମ ସ୍ୱରରେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ, ରହସ୍ୟମୟ ପାଦଟି ଜ୍ଞାନାଲୋକର ଚିହ୍ନ ବା ଲାଞ୍ଛନ । ଏହି ଲାଞ୍ଛନ ମଧ୍ୟରେ ଭକ୍ତଙ୍କର ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ (ଲାଞ୍ଛନ) ଭକ୍ତ ପ୍ରବର ଗ୍ରହଣ କରି ଭକ୍ତକୁ ଶୁଦ୍ଧ ନିର୍ମଳ କରାଉ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କଲେ **''ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ''** । ନିଜ ବକ୍ଷଦେଶରେ ଲୋମାବର୍ତ୍ତରେ ପଦ ଲାଞ୍ଛନ ସୃଷ୍ଟି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଋଷିଶ୍ରେଷ୍ଠ, ରୁଦ୍ରରୂପୀ ଭୃଗୁଙ୍କର କ୍ରୋଧ ରୂପକ କଳଙ୍କ ଗ୍ରହଣ କରି ଜ୍ଞାନାଲୋକ ଦାନକରି ଥିବାରୁ ଏହି ଚିହ୍ନକୁ ''ଭୃଗୁ ପଦଚିହ୍ନ'' ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ସେହିଦିନୁ ଲୀଳାମୟ ଶ୍ରୀହରି ଶ୍ରୀବତ୍ସ, ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ, ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଦଚିହ୍ନ ଧାରୀ ଇତ୍ୟାଦି ନାମରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପରିଚିତ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତ ପଦଚିହ୍ନ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ବା ଆୟୁଧ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଆୟୁଧ ଭାବରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରି ଆସୁଅଛି ।

ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ ଯେତେବେଳେ ଜଗତ୍‌ପତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅବତାରରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାବତରଣ କରିଥିଲେ, ନିଜ ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳତାର ଆଉ ଏକ ପ୍ରମାଣ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଦର୍ଶନାଭିଳାଷୀ ଭକ୍ତପ୍ରବର ସୁଦାମାଙ୍କ ପାଦ ଧୌତ କରି ତାଙ୍କର

ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ ନିଜ ବକ୍ଷକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ପ୍ରଭୁ/ସଖାଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ମୋହିତ ସୁଦାମା ସେତେବେଳେ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରି ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମନର ଜିଜ୍ଞାସା ଲୋପ ପାଇନଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମରେ ଏହି ସଖା ସୁଦାମା ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ମହାପୁରୁଷ ନାମରେ କଳିଯୁଗରେ ଆଜକୁ ୫୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ''ଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା'' ଏକତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ୨୫/୨୬ ପଦରେ ନିଜର ଜନ୍ମ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି :

ଗୋଲୋକରେ ସୁଦାମ ଯେ ନାମ ମୋର ଜାଣ । ସତ୍ୟଯୁଗେ କୃପାଜଳ ନାମ ହୋଏ ପୁଣ ।।୨୫।।
ତ୍ରେତୟା ଯୁଗରେ ନଳ ଶ୍ରୀରାମ ଗହଣେ । ଦ୍ୱାପରେ ସୁଦାମ ନାମ ଗୋରୁ ରଖି ବଣେ ।।୨୬।।

ଏହି ପ୍ରାତଃସ୍ମରଣୀୟ ପରମପୂଜ୍ୟ ମହାପୁରୁଷ ସାଧନ ଓ ସିଦ୍ଧିର ସର୍ବଶେଷ ପାହାଚରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଦ୍ୱାପରରେ ପ୍ରଭୁ କାହିଁକି ତାଙ୍କର ପାଦସ୍ପର୍ଶ ଓ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ କରି ନିଜ ବକ୍ଷରେ ଚାପି ରଖିଥିଲେ, ସେ ରହସ୍ୟ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବାକୁ କଠୋର ତପ ଆଚରଣ କରିଥିଲେ ଓ ତପ ଶେଷରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରି ଭୃଗୁପଦଚିହ୍ନର ସାରଗର୍ଭ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଫାଲଗୁନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପବିତ୍ର ରାତ୍ରିରେ ସେ ଏହି ସୌଭାଗ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ନିର୍ବିକଳ୍ପ ସମାଧିରେ ଉକ୍ତ ରୂପ ଦର୍ଶନ ସମୟରେ ସେ ବରଭିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ''ହେ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ! ଅଦ୍ୟାବଧି ଧରାପୃଷ୍ଠରେ ଭୃଗୁପଦଚିହ୍ନ ସହ ଆପଣଙ୍କର ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜା ହୋଇନାହିଁ କିମ୍ବା ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପାଦାକୃତି କୈବଲ୍ୟ ମଣ୍ଡଳର ରହସ୍ୟ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଭୋ ଦେବ ! ମୋତେ ବଚନ ଦିଅନ୍ତୁ, ଆପଣ ଏହି ଯୁଗ ଅନ୍ତକାଳରେ ଯେତେବେଳେ ଧରାପୃଷ୍ଠକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାବତରଣ କରି ଗୁପ୍ତଲୀଳା ସୂକ୍ଷ୍ମରେ ସଂରଚନ କରୁଥିବେ, ମୋର ଏହି ପବିତ୍ର ଦର୍ଶନ ଦିବସକୁ ସ୍ମରଣ କରି ନିଜେ ନିଜର ''ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ'' ପୂଜା କରାଇବେ । ଭୃଗୁଙ୍କର କଳ୍ପିତ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ହୋଇ ଭକ୍ତର କଳଙ୍କ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ କଳିଯୁଗ ଧର୍ମ ପ୍ରଭାବରେ କଳଙ୍କିତ ହୋଇଥିବା ଜୀବ/ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଲାଞ୍ଛନ ବା କଳଙ୍କର ବିନାଶ ସହ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନର ''ଅଦ୍ୱ୍ୟତୀୟ'' ଜ୍ଞାନବୀଜ ମଣ୍ଡଳରୁ କ୍ଷରିତ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରଭାବରେ ସତ୍ୱର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆପଣ ''ଯୁଗଧର୍ମ ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ'' କରାଇବେ । ଜଗଦୀଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବା ପରେ ତାଙ୍କର ସାଧନ ଓ ସମାଧିର ସ୍ତରକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ କେଉଁଦିନ ଉକ୍ତ ବର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ତାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ସେ ସମ୍ପର୍କିତ ବିବରଣୀ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଶିଷ୍ୟ ରାମଦାସଙ୍କୁ ମହାଭବିଷ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ କହିଥିଲେ । ଯଥା:

''ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଗୁପତ କଥା । ଶୁଣିଲେ, ଗୁଣିଲେ ଘୂରିବ ମଥା ।।
ଅଷ୍ଟବାଣେ ଷଡ଼ରତୁ ଯୋଖିବୁ । ଶତେକ ନାରାଚେ ଗୁଣ ତୁ ଦେବୁ ।।
ଷଡ଼ରିପୁ ସାଥେ ମିଶାଇ ଦେଇ । ପଗୁ ଏଗାରକୁ ରହିବୁ ଧ୍ୟାୟୀ ।।
କୁମ୍ଭନବ ଗୁଣେ ବେନି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା । ସପତ ଦିବସେ ଏଥୁଁ ମହିମା ।।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବସରେ ଆହୁତି ହେବ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପ୍ରକଟ ହେବ ।।
ନାମ, ଯାଗ, ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞ ଭେଟିବୁ । ସତ, ସଙ୍ଗତରେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇବୁ ।।
ସପତ ଦିବସ କେତନ ଧ୍ୱଜା । ପୁରୁଷ ଆସିବ ଯାଗି ପରଜା ।।
ଭାବ ତୁ ଗରବ ନ କରି ବାବୁ । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଚାପି ଧରିବୁ ।।
ତେବେ ତୁ ଜାଣିବୁ ସୂକ୍ଷମ ଖେଳ । କାଳ ପରବେଶ ଘୋଟିଲା ବେଳ ।।
ଧରମେ ଧାରଣା ଧିଆନ ଦେବୁ । ଜାଣିଥାରେ ବାବୁ କଳି ତରିବୁ ।।

ଏଠାରେ ମହାପୁରୁଷ ପୂଜା ଓ ଯଜ୍ଞ ଦିବସ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେବାକୁ ଯାଇ କହନ୍ତି - ''ଅଷ୍ଟବାଣେ ଷଡ଼ରତୁ'' ଅର୍ଥାତ୍ ୮(ଆଠ)ରେ ୬(ଛଅ) ଯୋଖିବୁ ବା ମିଶାଇବୁ । ତା'ପରେ ''ଶତେକ ନାରାଚେ ଗୁଣ''

ଦେବୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୮ରେ ୬ମିଶାଇ ୧୦୦ (ଏକଶତ) ଗୁଣନ କରିବୁ । ଏହାର ଫଳାଫଳ - ୮ + ୬ x ୧୦୦ = ୧୪୦୦ । ଏହି ଗୁଣଫଳକୁ ''ଷଡ଼ରିପୁ'' ଅର୍ଥାତ୍ ୬ ସହ ମିଶାଇ ଦେବୁ । ମିଶ୍ରଫଳ ୧୪୦୦+୬=୧୪୦୬ । ଏହି ୧୪୦୬ ସାଲ ''ଫଗୁ ଏଗାର'' ଅର୍ଥାତ୍ ଫାଲଗୁନ ଦି ୧୧ନକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବୁ । କୁମ୍ଭ ''ନବ ଗୁଣେ ବେନି'' ପୂର୍ଣ୍ଣିମା । ପୁନଶ୍ଚ କହୁଛନ୍ତି - ସେଦିନ କୁମ୍ଭ ମାସ (୯x୨)୧୮ ଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତିଥି ହୋଇଥିବ । ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମାକୁ ଧରି ସପ୍ତଦିବସ ବ୍ୟାପି ମହିମା ପ୍ରକଟିତ ହେବ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଦିବସ ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଆହୁତି ହେବ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପ୍ରକଟ ହେବେ । ତାଙ୍କ ସହ ନାମ, ଯାଗ ଓ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ଦର୍ଶନ କରିବୁ । ସତ୍‌ସଂଗରେ ସାଙ୍ଗ ହେବୁ । ସପ୍ତଦିବସ ବ୍ୟାପି କେତନ ଧ୍ୱଜା ଉଡ଼ିବ । ଏହି ଯୋଗ, ଲଗ୍ନ, କରଣରେ ପୁରୁଷ (ଏଠାରେ ମହାପୁରୁଷ ବରପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନଙ୍କର କଳି ମର୍ତ୍ତ୍ୟାବତରିତ ନର ଶରୀରକୁ ପୁରୁଷ ସମ୍ବୋଧନ କରିଛନ୍ତି ।) ସେହି ପବିତ୍ର ସ୍ଥଳକୁ ବିଜେ ହେବେ । ମନରେ ଗର୍ବ, ଅହଙ୍କାର ନ କରି ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଭାବ ଚାପି ଧରିବୁ । ତାହେଲେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଖେଳ ଜାଣି ପାରିବୁ । ଯାଣିବୁ ଏହିଦିନ ଠାରୁ କାଳ ପ୍ରବେଶ କରି ଧ୍ୱଂସ କ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଧର୍ମ, ଧାରଣାରେ ଯଦି ଧ୍ୟାନ ରଖିବୁ, ତେବେ ଯାଇ ଏ କାଳହାତରୁ ନିସ୍ତାର ପାଇ କଳି ତରିଯିବୁ ।

ପୁନଶ୍ଚ ମହାପୁରୁଷ ଅଚ୍ୟୁତ ତାଙ୍କର ''ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ''ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଦ୍ୱାପରଯୁଗରେ ''କର୍ଣ୍ଣ ଜହଁର'' ଋଷି ନିର୍ବିକଳ୍ପ ସମାଧିରେ ପହଞ୍ଚି ''ସୁମାଖୁର୍ଣ୍ଣି'' ମଣ୍ଡଳ ଦର୍ଶନ କରି ସେହି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ରୂପ ଦର୍ଶନ କରି, କଳିଯୁଗରେ ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜା ଓ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଇବା ପାଇଁ ବରଭିକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏହି ଋଷି ସତ୍ୟଯୁଗରେ ''କୁଚେୟ'' ନାମ ଧାରଣ କରି ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ପ୍ରତ୍ୟହ କରୁଥିଲେ ଓ ଲୟାଙ୍ଗ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ବାରିପଦା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ''କୁଚେଇ'' ସ୍ଥାନଟି ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଥିଲା । ତ୍ରେତୟାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ସେ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ରହିଥିଲେ ଓ ତ୍ରେତୟାର ଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ଶରୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ଦ୍ୱାପରରେ ପୁନର୍ବାର ଦେହ ଧାରଣ କରି କୋଶଳ ରାଜ୍ୟ ଓ ବିରାଟ ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ ''କର୍ଣ୍ଣ ଜହଁର'' ନାମ ଧାରଣ କରି ତପଃ ଆଚରଣ କରିଥିଲେ । ନିର୍ବିକଳ୍ପ ସମାଧିରେ 'ସୁମାଖୁର୍ଣ୍ଣା' ମଣ୍ଡଳ ଭେଦ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ତପସ୍ଥଳୀର ନାମ 'ସୁମାଖୁର୍ଣ୍ଣ' ରଖିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇ ସ୍ଥାନଟିର ନାମ ଶାମାଖୁଣ୍ଟା ହୋଇଅଛି । ସତ୍ୟଠାରୁ ଦ୍ୱାପର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ସାଧନ କର୍ମର ସ୍ମାରକ ''ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ'' ଓ ଇଷ୍ଟଦେବ ''ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ'' ପୂଜା ଏହି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ''ବାରିପଦା'' ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରାଇବାକୁ ବରଭିକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏହି ଋଷିଙ୍କର ବ୍ୟତୀତ ''ବାରିଣୀ'' ନାମକ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମୁନି ବଳାଙ୍ଗୀ (ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମ ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ) ନଦୀ ତୀରରେ ତାଙ୍କର ତପଃସ୍ଥଳୀ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସୁକନ୍ୟାଟିଏ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନାମ ''ପ୍ରଦା'' । ଏହି କନ୍ୟା ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ପରମ ବୈଷ୍ଣବୀ ଭାବରେ ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରୁଥିଲେ ପିତାଙ୍କ ନାମ ''ବାରିଣୀ'' ଓ କନ୍ୟାଙ୍କ ନାମ ପ୍ରଦା । ଏହି ଦୁଇନାମର ମିଶ୍ରଣରେ ସ୍ଥାନଟିର ନାମକରଣ ହୋଇଥିଲା ''ବାରିଣୀପ୍ରଦା'' (ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମ ବାରିପଦା) । ବୈଷ୍ଣବୀ ପ୍ରଦା ତାଙ୍କର ତପଃ ଶେଷରେ ଉକ୍ତ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନଟିରେ ବାସୁଦେବଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବକ୍ଷଦେଶରେ ଜ୍ୟୋତିଃ ମଧ୍ୟରେ ''ଭୃଗୁପଦ ଚିହ୍ନ'' ଦର୍ଶନ କରି ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନାମକୁ ହୃଦୟରେ ଦୃଢ଼ କରିନେଇଥିଲେ ଏବଂ ପୁନରାୟ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ରୂପରେ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଅଳି କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗରେ (କଳି) ପ୍ରଭୁ ଯେତେବେଳେ ପୁନରାୟ ମାନବ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ମର୍ତ୍ତ୍ୟାବତରଣ କରିବେ, ସେହି ସମୟରେ ଏହି ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପୂଜା ସହ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ ଓ ସନାତନ କେତନ ଉତ୍ତୋଳନର ବଚନ ଦେଇଥିଲେ । ଯଥା :-

ବଡ଼ ସନ୍ଧି କଥା ପୁଛିଲୁ ରାମ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜାର କାମ ।।
''କୁଚେୟ'' ସତ୍ୟରେ ମୁନି ପ୍ରମାଣ । ତପରେ ଲଭନ୍ତି ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ଞାନ ।।
ଲୟାଙ୍ଗ ଯୋଗରେ ପାଇ ସେ ସିଦ୍ଧି । ତ୍ରେତୟା ଶେଷକୁ ରଖିଲେ ବାନ୍ଧି ।।
ତ୍ରେତୟା ଯୁଗ କୋଶଳକୁ ଜାଣ । ବିରାଟ ରାଜ୍ୟର ଅଟେ ମୁହାଣ ।।
କର୍ଣ୍ଣ ଜହଁର ସେ ହୋଇ ଦ୍ୱାପରେ । ଭେଦି ମଣ୍ଡଳ ସୁମାଖୁର୍ଣ୍ଣା ପାରେ ।।
ଲଭି ଶ୍ରୀପଦ ରଞ୍ଜୁ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ । କଳିରେ ମୋହର ଭାବର ଜ୍ଞାନ ।।
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ଦର୍ଶନ କରି । ମାଗିନେଲେ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞକୁ ବରି ।।
ବାରିଣୀ ମୁନି ଯେ କଠୋର ତପି । ବଳାଙ୍ଗୀ ତୀରରେ ଆଶ୍ରମ ଥାପି ।।
ପ୍ରଦା ନାମେ କନ୍ୟା ବୈଷ୍ଣବି ଭାବ । ବାସୁଦେବ ପ୍ରେମେ ଧରଇ ନାବ ।।
ପିତା, ପୁତ୍ରୀ ନାମେ ଯୋଗୀ କୁଟୀର । ବାରିଣୀପ୍ରଦା ଯେ ନାମ ତାହାର ।।
ଦ୍ୱାପର ପତି ସେ ନନ୍ଦ ଦୁଲାଳ । ବାରିଣୀ ପ୍ରଦାରେ କରିଲେ ଖେଳ ।।
ବକ୍ଷେ ଭୃଗୁପଦ ଦେଖି ସେ ବାଳା । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନାମକୁ କରିଲା ମାଳା ।।
ବରମାଗି ନେଲା ମୁନି ଦୁହିତା । କଳିରେ ମାଖିବ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଚେତା ।।
ବାରିଣୀ ପ୍ରଦାରେ କେତନ ଥାପି । କଳିରେ ତାରିବେ ପତିତ ପାପି ।।
ବ୍ରହ୍ମ ଯଜ୍ଞ କୁଣ୍ଡେ କଳଙ୍କ ନାଶ । ଭକତ ମେଳାରେ ମହୀ ଉଶ୍ୱାସ ।।
ତିନିରେ ତୁ ତିନି ଭାବ ଗୁଣିବୁ । ଦଶାକୁ ସେଥିରେ ମିଶାଇ ଦେବୁ ।।
ବାରିପଦା ଠାରେ ଖେଳକୁ ଚାହିଁ । ଫିରିଙ୍ଗି ଅଷ୍ଟକେ ଏକ ମିଶାଇ ।।
ଦକ୍ଷିଣେ ନଅକୁ ଆପିଣ ଦେବୁ । ଫଗୁଣ ମାସରେ ଲୀଳା ଦେଖିବୁ ।।
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ଉଭା ହୋଇବ । ନିଜ ପୂଜା ନିଜେ ଗୁପ୍ତରେ ନେବ ।।

ଏଠାରେ ମହାପୁରୁଷ ଇଂରାଜୀ ମସିହାର ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି । ଯଥା - ୩ x ୩ = ୯, ୯ + ୧୦=୧୯ ଫିରିଙ୍ଗି ଅଷ୍ଟକ = ୮ + ୧ = ୯, ଦକ୍ଷିଣେ ଆଉ ଏକ ନଅ = ୯୯, ଏହାକୁ ଏକତ୍ର ବସାଣ କରିବୁ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୯୯ ମସିହା ଫଗୁଣ ମାସରେ ବାରିପଦାରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନାର ଗୁପ୍ତଲୀଳା ଦେଖିବୁ ।

ଆଜି ସେହି ଦୁର୍ଲଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ପ୍ରଭୁ ''କର୍ଣ୍ଣ ଜହଁର'' ମୁନି ଓ ସାଧ୍ୱୀ ''ପ୍ରଦା''କୁ ଦେଇଥିବା ବଚନକୁ ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରି ଅଚ୍ୟୁତଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଦିବସ ''ଫାଲଗୁନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା''କୁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ରଖି ସପ୍ତଦିନ ବ୍ୟାପି ''ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ପୂଜା'' ଓ ''ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ'' ଉତ୍ସବ ବାରିଣୀପ୍ରଦା (ବାରିପଦା) ଠାରେ ପାଳନ କରାଇଛନ୍ତି ।

ହେ ପୂଜ୍ୟ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ! କଳ୍ପଯୁଗର ଏହି ଅମର ଗାଥା ଯିଏ ପ୍ରେମ, ଭକ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱାସର ସହ ପଠନ, ଶ୍ରବଣ, ମନନ କରିବ, ତା'ର ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ ସେହି ''ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ'' ନିଶ୍ଚୟ ନାଶ କରି ତାକୁ ଦିବ୍ୟାଲୋକ ଦର୍ଶନର ସୌଭାଗ୍ୟ ଦେବେ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଇଚ୍ଛାମୟଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ଇଚ୍ଛା ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ! ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ !! ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ !!!

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକ୍ଷେତ୍ର
ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଦିବ୍ୟାତ୍ମା ପରିଷଦ
ଅଚ୍ୟୁତଗୁପ୍ତ ବ୍ରହ୍ମସଂଘ, ମାହାଙ୍ଗା, କଟକ ।